

Konsumentverket
Karlstad
Attn: Christine Holst
e-mail: Christine.Holst@konsumentverket.se

Kompletterande information till Livsmedelsverkets anmälan av Lifes annonskampanj: ”Vart tog näringen i maten vägen?”

En formell anmälan av den pågående Life-kampanjen gjordes av Livsmedelsverkets GD Inger Andersson vid ett möte i Stockholm den 18 mars med Konsumentverkets GD Gunnar Larsson. Kontakt angående Life-annonsen hade tidigare tagits av undertecknad i en diskussion med Christine Holst, Konsumentverket, den 17 mars.

Life-kampanjen

Kampanjen bedrivs (bland annat) under vecka 11 dels på webbsidan www.lifebutiken.se, http://www.lifebutiken.se/life/pages/kampanj/vart_tog_naringen_i_maten_vagen/ dels via annonser i dagstidningar och som stora affischer bl.a. i Stockholms tunnelbana.

Tre huvudbudskap används:

- **Snuvad** (i samband med apelsin)
- **Blåst** (i samband med lax)
- **Bedragen** (i samband med jordgubbar).

Texterna i annonserna är mer utförliga än motsvarande text på hemsidan. På hemsidan finns även en sida ”Var får vi allt ifrån?”, <http://www.lifebutiken.se/life/pages/kampanj/kallhanvisning/> där man skriver att ”vi baserar all vår kommunikation på vetenskapliga fakta”.

Annonserna och budskapen är grovt vilseledande

Huvudbudskapet är att man inte kan lita på (snuvad, blåst, bedragen) att det finns tillräcklig med näring i vanlig mat och att konsumenten själv måste ta ansvar för sin hälsa genom att äta ”naturliga” kosttillskott. Annonserna och budskapen är grovt vilseledande.

Några exempel från laxannonsen:

- *Misstänkliggör matindustrin:* Fiskannonsen bygger på temat ”En gång tiden”: ”En gång i tiden var den en glad lax...”, ”En gång i tiden betraktade vi laxen...”, ”En gång i tiden kunde vi lita på matindustrin.”
- *Skapar rädsla och ångest hos konsumenterna:* ”Vi vet att var femte lax angrips av en mystisk virusbunden blodsjukdom som ingen vet var den kommer ifrån. Motdraget är antibiotika och avmaskningmedel.”
- *Slutsatsen är att* ”antingen äter du fisk varje vardag i veckan eller så kompletterar du maten med naturliga kosttillskott.”

Några exempel från apelsinannonserna:

Annonserna antyder att apelsiner och andra livsmedel har förlorat viktiga näringsämnen. Som exempel nämns att ”avokadon tappat 62% natrium, att purjolöken tappat 78% fosfor, och gurkan tappat 89% koppar”.

Den referens man använder är till David Thomas som jämfört data mellan 1940-1991 i en publikation från 2003 (Nutrition and Health 2003;17:85-114). Data från denna undersökning finns återgivna i en artikel av Henrik Ennart i SvD den 20 maj 2006. I slutet av den artikeln citeras en SLU-forskare: ”det finns stora metodproblem när man jämför gamla data med nya”.

Under bilderna i annonserna anges följande om näringsinnehållet: *apelsin 70% mindre järn än 1940, jordgubbar 54% mindre kalcium* än 1940. I Livsmedelsverkets databas anges järnvärdet för apelsin till 0,20 mg/100 g och kalciumvärdet för jordgubbar till 18 mg/100 g.

<http://www.slv.se/sv/grupp1/Mat-och-naring/Vad-innehaller-maten/Livsmedelsdatabasen/>
De referensvärden som används för märkningsändamål (näringsvärdesdeklaration) är 14 mg järn per dag och 800 mg kalcium per dag.

http://www.slv.se/upload/dokument/lagstiftning/2009/1993_21.pdf

Apelsiner och jordgubbar bidrar alltså inte med väsentliga mängder av mineralerna järn och kalcium i maten. Det är istället vitaminer som är de näringsämnen där frukt och bär är viktiga näringskällor i maten.

Valet av näringsämnena natrium, fosfor och koppar i Life-annonserna (”Snuvad”) och de skenbart exakta siffror som där anges, samt valet av värden för järn och kalcium i annonserna ”Snuvad” och ”Bedragen”, tyder på att Lifebutiken saknar elementär kunskap om näringslära, dvs. vilka näringsämnen vi behöver och hur man bedömer relevansen av data om förekomsten av näringsämnen i livsmedel. Siffrorna är vilseledande.

Livsmedelsverkets rapport 2008

Livsmedelsverket gjorde, efter att SvD-artikeln publicerats 2006, en kritisk granskning av näringsförändringar i vegetabilier. Den redovisas i Rapport 15/2008: ”Är dagens mat näringsfattig?”.

http://www.slv.se/upload/dokument/rapporter/mat_naring/2008_livsmedelsverket_15_ar_dagens_mat_naringsfattig.pdf

En av slutsatserna i rapporten är följande: ”Rapporten visar att det är svårt att bedöma om det skett reella förändringar i näringsinnehåll över tiden. Detta beror dels på bristfällig dokumentation om de livsmedel som undersökts och de analyser som gjorts, dels på att det inte går att utesluta andra orsaker till förändrade halter.”

För ytterligare frågor hänvisas till chefsjurist Göran Anér, Livsmedelsverket.

Anita Laser Reuterswärd, teknologie doktor i näringslära
Nutritionsavdelningen
Livsmedelsverket
Box 622, 751 26 UPPSALA